

Nr 77.

Av herr **Thelin, m. fl.**, angående gymnastikinspektionens ordnande.

I 1934 års riksdags skrivelse nr 269 i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående omorganisation av gymnastiska centralinstitutet jämte i ämnet väckta motioner anföres bland annat följande. »I likhet med av vad i motion I:314 framhållits finner riksdagen det vara ägnat att vålla allvarliga betänkligheter om, på sätt i propositionen föreslagits, föreståndarbefattningen sammankopplas med gymnastikinspektionen. — — Det av direktionen framlagda och av skolöverstyrelsen under vissa förutsättningar tillstyrkta förslaget om gymnastikinspektionens samlande till skolöverstyrelsen finner riksdagen däremot innebära de största möjligheterna för ett tillfredsställande anordnande av denna för hela det uppväxande släktet betydelsefulla fråga. Frågan om gymnastikinspektionens ordnande synes emellertid bliva föremål för närmare utredning genom Kungl. Maj:ts försorg. Då den ifrågasatta nya organisationen av inspektionen lärer böra träda i kraft från och med budgetåret 1935/1936, torde denna utredning böra så bedrivas, att förslag i ämnet kan föreläggas 1935 års riksdag.»

Vid framläggandet av det berörda förslaget till gymnastikinspektionens ordnande framhöll direktionen över gymnastiska centralinstitutet, att dess förslag rörande föreståndarbefattningen skulle medföra en besparing av 7,000 kronor i jämförelse med tidigare förslag, vilken besparing enligt direktionens mening borde kunna möjliggöra ordnandet av inspektionsfrågan inom skolöverstyrelsen. Skolöverstyrelsen ansåg sig kunna tillstyrka inspektionsskyldighetens överflyttande till överstyrelsen endast under villkor, att konsulentorganisationen inom överstyrelsen för gymnastik med lek och idrott erhöles den omfattning, som den ursprungligen ägde.

Sedan Kungl. Maj:t anbefallt skolöverstyrelsen att verkställa den begärda utredningen och avgiva förslag rörande organisationen av inspektionen över gymnastikundervisningen i riket, hemställde överstyrelsen i skrivelse den 31 augusti 1934, att inspektionen över gymnastikundervisningen vid de högre läroanstalterna måtte åläggas överstyrelsen, att befattningen såsom andre gymnastikkonsulent hos överstyrelsen måtte åter inrättas från och med budgetåret 1935/1936 samt att anslagen till expenser och kanslipersonal för gymnastikkonsulenterna måtte höjas med i skrivelsen angivna belopp.

I utlåtande över skolöverstyrelsens ifrågavarande utredning och förslag meddelade statskontoret, att till den av Kungl. Maj:t förordnade inspektören över gymnastikundervisningen vid de allmänna läroverken m. fl.

läroanstalter under budgetåret 1933/1934 utanordnats rese- och trakta-
mentsersättning med 485 kronor 50 öre, varjämte han för till skolöversty-
relsen avgivna promemorior och utlåtanden erhållit ersättning med om-
kring 300 kronor. I jämförelse med den nuvarande anordningen skulle
den av skolöverstyrelsen föreslagna anordningen av inspektionen inne-
bära en merkostnad av omkring 12,500 kronor. Statskontoret, som icke
ville motsätta sig skolöverstyrelsens förslag, därest dess genomförande
skulle ur vissa synpunkter kunna anses innebära beaktansvärda fördelar,
funne emellertid, att den föreslagna organisationen borde kunna något
beskras. Det kunde ifrågasättas, om det vore nödvändigt att redan nu
inrätta en andre gymnastikkonsulentbefattning, och i varje fall syntes
den nuvarande amanuens tjänsten alltjämt kunna bibehållas med allenast
halvtidstjänstgöring. Resekostnaderna torde kunna nedbringas, därest
endast en förste konsulent finnes anställd, till förslagsvis 6,000 kronor
och, för den händelse jämväl en andre konsulentbefattning inrättades, till
sammanlagt 8,000 kronor.

Såsom framgår av statsverkspropositionen till innevarande års riksdag
(punkterna 118 och 119) hava medel för genomförandet av förslaget an-
gående gymnastikinspektionens överflyttande till skolöverstyrelsen icke
beräknats i det framlagda budgetförslaget. Under punkt 232 i proposi-
tionen anför departementschefen, att inspektionen över gymnastikunder-
visningen utan mera avsevärd olägenhet under ännu någon tid torde
kunna bibehållas vid den nuvarande anordningen.

Vad först beträffar möjligheten att bibehålla den nuvarande anord-
ningen av inspektionen över gymnastikundervisningen vid de högre läro-
anstalterna få vi anföra följande.

På grund av bestämmelser i § 3 och § 4 av stadgan för gymnastiska
centralinstitutet jämlikt dessa paragrafers lydelse enligt nådiga kungö-
relsen den 18 juni 1926 angående ändring i vissa delar av berörda stad-
gar, tillhörde det direktionen över institutet att hos Konungen föreslå
lämpliga personer att utöva den nu ifrågavarande inspektionsskyldig-
heten, och skulle den inspekterande åtnjuta dagtraktamente och rese-
ersättning samt tillika, i den mån sådant av skolöverstyrelsen prövades
skäligt, särskild ersättning av därtill anvisade medel. Efter riksdagens
beslut angående centralinstitutets omorganisation utiärdades den 22 juni
1934 förnyad stadga för institutet. I denna stadga återfinnes ingen mot-
svarighet till nyssnämnda bestämmelser. Såvitt vi kunnat finna hava
heller inga medel beräknats å budgeten för ersättning åt en gymnastik-
inspektör.

Under senare år har Kungl. Maj:t på förslag av centralinstitutets di-
rektions förordnat en av institutets lärare att fullgöra ifrågavarande in-
spektionsskyldighet. Att inspektionen under sådana förhållanden icke
kunnat bliva särdeles omfattande, vilket framgår redan därav, att in-
spektörens traktaments- och resekostnadsersättningar för budgetåret

1933/1934 stannat vid det blygsamma beloppet av 485 kronor 50 öre, är naturligt, då vederbörande hait att fullgöra densamma vid sidan av sin läraretjänst. Att ingen ersättning för inspektionsuppdraget utgått, kan möjligen anses försvarligt med hänsyn därtill att inspektionsuppdraget måhända i viss mån inräknats i tjänstgöringsåliggandena vid institutet. Om det med fog kan antagas, att inspektionsuppdragets fullgörande redan hittills vållat vissa olägenheter för arbetets anordning vid centralinstitutet, så torde man kunna utgå från att så i ännu högre grad skall bli förhållandet eiter genomförandet av institutets omorganisation. Enligt den nu gällande stadgan för centralinstitutet uppgår tjänstgöringskyldigheten för lärarna till 20—24 timmar i veckan, och läsåret skall å gymnastiklärarlinjen omfatta tiderna 1 september—20 december samt 3 januari—21 juni, d. v. s. i stort sett samma tider som läsåret vid de läroanstalter, vilkas gymnastikundervisning skall inspekteras. Det är under sådana förhållanden svårt att förstå, att en av institutets gymnastiklärare överhuvudtaget skall kunna vid sidan av tjänsten åtaga sig inspektionsuppdraget.

Redan de nu anförda omständigheterna synas oss omöjliggöra bibehållandet av den nuvarande anordningen av gymnastikinspektionen. Men härtill kommer önskvärdheten av att denna inspektors- och konsulentverksamhet erhåller större omfattning med därav följande större effektivitet än hittills. Den inspektören åliggande inspektionsskyldigheten gäller läroanstalter till ett antal, som närmar sig 400. En verksamhet av denna omfattning torde icke kunna bli till verkligt gagn, om den skall utövas av en person, som däråt kan ägna endast en mindre del av sin arbetskraft, även om han äger den största lämplighet för uppgiften och besjålas av det livligaste intresse för densamma. Det framstår däriör som en angelägenhet av största vikt, att frågan om gymnastikinspektionens ordnande snarast erhåller en tillfredsställande lösning.

Av det inledningsvis återgivna riksdagsuttalandet framgår, att riksdagen funnit de största möjligheterna för en sådan lösning ligga i det framställda förslaget om gymnastikinspektionens samlande till skolöverstyrelsen. På ett, som det synes, fullt övertygande sätt har skolöverstyrelsen visat, att detta låter sig göra endast under förutsättning att den år 1933 — blott i ett år efter dess upprättande — indragna andra konsulentbefattningen i gymnastik hos överstyrelsen åter får besättas. Överstyrelsen har därjämte framfört starka skäl för att den till konsulenternas biträde beräknade kanslipersonalen i samband härmed utökas från en halvtids- till en heltidsamanuens. I själva verket innebär överstyrelsens förslag i stort sett, att konsulentorganisationen erhåller den omfattning, som den vid inrättandet år 1932 gavs med tanke endast på dess uppgifter inom folkundervisningens område. Utöver de ursprungliga kostnaderna för konsulentorganisationen skulle blott komma kostnaden för halva avlöningen till en heltidsamanuens. Denna merkostnad synes

oss dock kunna kompenseras genom att resekostnadsanslaget nedsättes från det ursprungliga och av skolöverstyrelsen nu föreslagna beloppet av 10,000 kronor till det av statskontoret förordade beloppet av 8,000 kronor.

Då andra gymnastikkonsulentbefattningen torde böra erhålla kvinnlig innehavare, synes avlöningen å denna befattning (B 21) böra beräknas till 6,816 kronor. Ökningen av amanuensens lön bör beräknas till 1,944 kronor. Kostnadsökningen för avlöningar utgör sålunda i runt tal (6,800 + 2,000 =) 8,800 kronor. Därtill kommer ökningen av anslaget till reseersättningar med 3,000 kronor.

På grund av vad sålunda anförts få vi hemställa, att riksdagen ville för budgetåret 1935/1936

dels å personalförteckningen för skolöverstyrelsen uppföra under rubriken: Tjänstemän å extra stat, 1 andre gymnastikkonsulent, lönegrad B 21;

dels å skolöverstyrelsens avlöningsstat höja beloppet till avlöningar till tjänstemän å extra stat med 6,800 kronor och beloppet till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal a) grundavlöningar m. m. med 2,000 kronor samt i följd härav höja förslagsanslaget till avlöningar inom skolöverstyrelsen med 8,800 kronor;

dels höja skolöverstyrelsens omkostnadsanslag, 1. Reseersättningar, med 3,000 kronor;

dels slutligen hemställa, att Kungl. Maj:t ville anbefalla skolöverstyrelsen att handhåva inspektionen över gymnastikundervisningen vid de allmänna läroverken m. fl. läroanstalter samt att Kungl. Maj:t ville vidtaga i samband härmed erforderlig ändring av den för gymnastikkonsulenten hos skolöverstyrelsen gällande instruktionen.

Stockholm den 21 januari 1935.

Arvid Thelin.

Gustaf Ehrnberg.

J. Sandén.

G. Rahmn.